

“Weet u wat ik bedacht heb, toen u sliep? Dat wachten misschien wel het meest lonend is wanneer we bereid zijn te wachten op wat het dan ook is dat ons gegeven zal worden. We weten immers niet wat goed voor ons is. En omdat we dat niet weten, hebben we geen haast en kunnen we geduldig zijn, zoals een ongeborene wacht zonder te weten waarop, en in het wachten groeit hij uit tot zijn bestemming.”

Uit: **Wachter op de morgen** van Machteld Siegman

Top 5 Fictie

- 1 **De jongen, de mol, de vos en het paard**, Charlie Mackesy
- 2 **Komijnsplitters**, Marieke Lucas Rijneveld
- 3 **Ik ga leven**, Lale Gül
- 4 **Naar het paradijs**, Hanya Yanagihara
- 5 **Daar waar de rivierkreeften zingen**, Delia Owens

Top 5 Non-fictie

- 1 **Leven in de verbeelding**, Aleid Truijens
- 2 **Aan de randen van de dag**, Femke van der Laan
- 3 **Droom groot**, Eva Jinek
- 4 **Nu of nooit**, Dai Carter
- 5 **De zeven vinkjes**, Joris Luyendijk

Bron: CPNB Bestseller 60

Meditatie op het menselijk bestaan

Op niveau blijven na een succesvol debuut is voor veel schrijvers lastig. Niet voor Machteld Siegman, die met *Wachter op de morgen* een indrukwekkende nieuwe roman schreef. De oude Tak is aan het woord, als de nacht valt. **Tjerk de Reus**

Twee bladzijden moet je eraan wennen, dan heb je lijn te pakken: in *Wachter op de morgen*, de tweede roman van Machteld Siegman (1972), is de oude heer Tak de Houwer aan het woord. En dat blijft hij, het hele boek lang. In de literatuurwetenschap heet dit een ‘monologue intérieur’ ofwel een innerlijke monoloog. Zo’n vertelwijze is vaak best intensief voor lezers, want alles draait maar rond in dat ene brein, dat de ganse buitenwereld op zichzelf betreft. Maar je kunt het ook wat meer ontspannen aanpakken, en dat gebeurt in Siegmanns roman. Tak werd geboren in 1926, in het heden van de vertelling is hij een bejaarde man. Hij was houtbewerker, had een baan in het onderwijs, woont al zijn hele leven op een eiland. Hij rookt Agio- en Willem II-sigaren en zijn hond heet Jaffa. Een intrigerend personage, deze Tak. Zijn verhaaltjes, herinneringen en gedachtespinsels nemen je gemakkelijk mee. Hij maakt de indruk een wijs, evenwichtig persoon te zijn, die met het inzicht van de jaren kijkt naar het leven. Hij beschikt over een verrassend spiritueel observatievermogen. Maar uit Taks eigen verslag blijkt dat hij toch

ook een onhandige, botte hork is. Hij heeft schade veroorzaakt in zijn eigen gezin, wat binnen het bestek van de roman niet oplosbaar lijkt.

Soepel geschakeld

Als de roman begint, woont Tak tijdelijk niet in zijn eigen huis. Een vrachtwagenchauffeur die moest uitwijken voor een kat ramde zijn voorgevel - de verbouwde Tak had net zijn sigaar opgestoken. Hij kreeg onderdak bij zijn kleindochter, met wie hij pas sinds een paar jaar contact heeft. Aria, zoals zij heet, is hoogzwanger. Aan het begin van de roman is duidelijk dat het geboorteproces in ingezet. Tak verhuist om die reden maar eventjes naar de onderbuurman. Tegen hem spreekt hij zich uit, deze lange avond en nacht van wachten.

Als vanzelf komt Taks levensloop in beeld, vanaf zijn vroege jeugd tot heden. Een langgerekt relaas, maar nergens opsommerig of saai. Wat Tak te berde brengt, is relevant en boeiend op een vanzelfsprekende manier, waarbij steeds soepel geschakeld wordt naar het heden van de vertelling. Taks biografie is zeker geen litanie van louter ellende, maar er hebben zich wel stevige problemen afgespeeld in de relatiesfeer.

Fictie

Wachter op de morgen

Machteld Siegman

Ambo-Anthos, € 21,99

Tak werd er ooit ingeluisd om te trouwen met Kee, een vrouw bij wie hij een kind verwekt zou hebben. Een ontwrichtende ervaring: het huwelijk zou geen blijvertje zijn. Het opgroeiende kind was zich al sterk aan Tak aan het hechten toen die de deur achter zich dichttrok. Ondanks dat bloeide de verhouding met het kind veel later weer op.

Zo zijn er allerlei draadjes uit het verleden die nog altijd in het heden een effect hebben, en er soms weer nieuwe betekenissen aan geven. Sommige van die draden hangen er nog losjes bij, daarmee zou in de toekomst nog iets moeten gebeuren, weet ook Tak.

Scheel oog

Wat maakt een roman overtuigend? Misschien toch vooral, dat je dingen te horen krijgt die je verrassen: verhalen die je het gevoel geven dat er iets achter dingen kan zitten, iets mysterieus, een belofte van goedheid. Machteld Siegman blijkt, zeker ook deze tweede roman, een schrijfster te zijn die op deze manier aan de verbeelding van haar lezers morrelt.

Neem nu de moeder van Tak, die een mystieke sfeer om zich

‘De glorie voorbij de rand’, zegt ze, die heeft ze nu ook in beeld

heen had. Zij had de gave ‘om pijn weg te bidden’. Eerder dan op het spectaculaire ervan valt het accent hier op de openheid van deze vrouw voor de mensen die op haar afkwamen, met hun kwalen en eenzaamheid. Zij lijkt dat alles over te nemen, terwijl de ‘patiënten’ verlicht huiswaarts keren. Ze zwakt ervan, en op zeker moment na een *healing* staat haar ene oog scheel, naar rechtsboven loensend. Maar ze ziet beter dan ooit, beweet ze. ‘De glorie voorbij de rand’, zegt ze, die heeft ze nu ook in beeld.

Zo is er nog veel meer, dat de verbeelding prikkelt: van een verhaal over een artistieke ‘Christuskop’ die in een brandkast op de rug wordt meegezeuld tot spreukachtige wijsheden als: ‘een goed geheugen is een geheugen dat weigert zich voor het karretje van de ontvrederheid te spannen’.

Met al die ingrediënten is *Wachter op de morgen* een rijk boek. Noem het gerust een mediatie op het menselijke bestaan, op een kritische, maar ook goedmoedige manier. Scherven zijn er volop, maar ook genade. En die reikt het diepst, laat deze vertelling je geloven.

Gewoon maar wat doen

De kapsalon van de Weimans in de Jordaan is steeds van vader op zoon overgegaan. Vroeger was het een zoete inval, kwamen mensen ook voor een kop koffie en de buurtroddels. Simon is de vierde generatie, hij werkt alleen op afspraak, en liefst niet te veel. Simon is homo en single, hij kijkt mensen nooit rechtstreeks in de ogen, altijd via een omweg. Zijn vader Cornelis is in 1977 vlak voor zijn geboorte naar Tenerife uitgeweken, maar kwam om bij de vliegcrash die daar plaatsvond. Dat is tenminste wat Simon weet.

Op een dag komt de schrijver in de kapsalon. Een naam krijgt hij niet, maar hij lijkt sprekend op Bakker. Hij wil alles weten over het kappersvak en is geboeid door het

Tenerife-verhaal, waar hij een eigen draai aan geeft. Bakker speelt hier een geraffineerd spel met een onbetrouwbare verteller. Hoe dan ook, we lezen dat Cornelis de ramp net is misgelopen, en op Tenerife is gebleven. Hij lijkt niet terug te verlangen naar zijn familie. Aan de ramp waaraan hij is ontsnapt, besteedt hij geen enkele zinvolle gedachte.

Typierend universum

‘Altijd maar dat waarom’, zegt Simon ergens. ‘Waarom wordt iemand tegelzetter? Omdat hij dat leuk vindt? Mensen doen gewoon dingen. Er gebeuren dingen. Klaar.’ Dit is typerend voor het universum van Bakker. De personages doen maar wat, zijn alleen, hebben seks vanwege de lust, niemand die zich bindt.

Fictie

De kapperszoon

Gerbrand Bakker

Cossee, € 24,99

Als Simon zijn moeder gaat helpen bij het zwemmen met mensen met een beperking, ontstaat er iets tussen hem en Igor, die niet kan praten maar wel een mooi lijf heeft. Twee keer neemt Simon Igor mee naar huis om hem te knippen, waarbij er een ongemakkelijke spanning ontstaat. Achteraf schaamt Simon zich voor zijn lustgevoelens, een schaamte die terecht lijkt en Simon nog enige diepgang geeft. Je moet er ook niet aan denken dat het anders was gelopen, en dat alleen omdat dingen slechts gebeuren, omdat mensen gewoon doen.

De kapperszoon is een vaardig geschreven roman, die uitblinkt in krachtige en natuurlijke dialogen, maar wat beklijft is de lamlendigheid en betekenisloosheid van het bestaan.